

SEZAR ATMACA • Denizcilik Alfabesi

SEZAR ATMACA Amatör-sportif denizcilikle ilgili birçok yayına yazar, çevirmen, redaktör, editör, yayıncı olarak emek verdi. Denizciliğin sorunlarını gündeme getirmeye, tartışmaya çalışan yazıları gazetelerde, dergilerde ve internet sitelerinde yayımlandı (*Cumhuriyet* kitap, *Radikal*, *Radikal* kitap, *Yachting World*, *Yelken Dünyası*, *Naviga*, *Yacht Türkiye*, *Motor Boat&Yachting*, *Atlas*).

Amatör Denizcilik Federasyonu Yayınları'ndan çıkan yayınları: *Amatör Denizci Elkitabı* (haz.), 2005, e-kitap, 2015; *Denizcinin Günlüğü* serisi, 2006, 2007, 2008, 2009 ve 2010; *Kısa Mesafe Telsiz Elkitabı* (Tunç Tokay'la), 2009; *Dümenbaşı Kartları*, 2010.

Çevirileri: *Yelken ve Arma Ayarları* (Selahattin Erkanlı'yla), Denizler Kitabevi, 2004; *Yelkenli Yatçılığa Başlarken* (Elvan Şener Koralp'le), ADF Yayınları, 2011.

Kitaplarda yayımlanmış makaleleri: "Deniz Kültürü ve Amatör Sportif Denizcilik" *İskelede Yanaşan... Denizler, Gemiler, Denizciler*, der. Orhan Berent-Murat Koraltürk, İletişim Yayınları, 2013; "Amatör-Sportif Denizciliğin Sorunları", *Marmara Üniversitesi, VIII. Türk Deniz Ticareti Tarihi Sempozyumu, Bildiriler*, İstanbul Yayınları, 2016 (dijital baskı: www.turkdeniz.org).

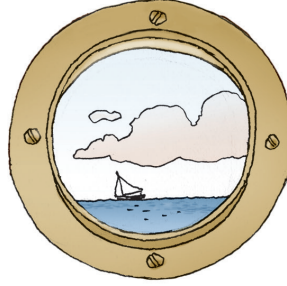

SEZAR ATMACA

Denizcilik Alfabesi

ÇIZIMLER

İlban Ertem, Deniz Karagül, Kadir Abbas

İletişim Yayınları 2463
ISBN-13: 978-975-05-2177-5
© 2017 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2017, İstanbul

KAPAK Suat Aysu
KAPAK RESMİ İlban Ertem
ÇİZİMLER İlban Ertem, Deniz Karagül, Kadir Abbas
UYGULAMA Kadir Abbas
DÜZELTİ Melis Oflas

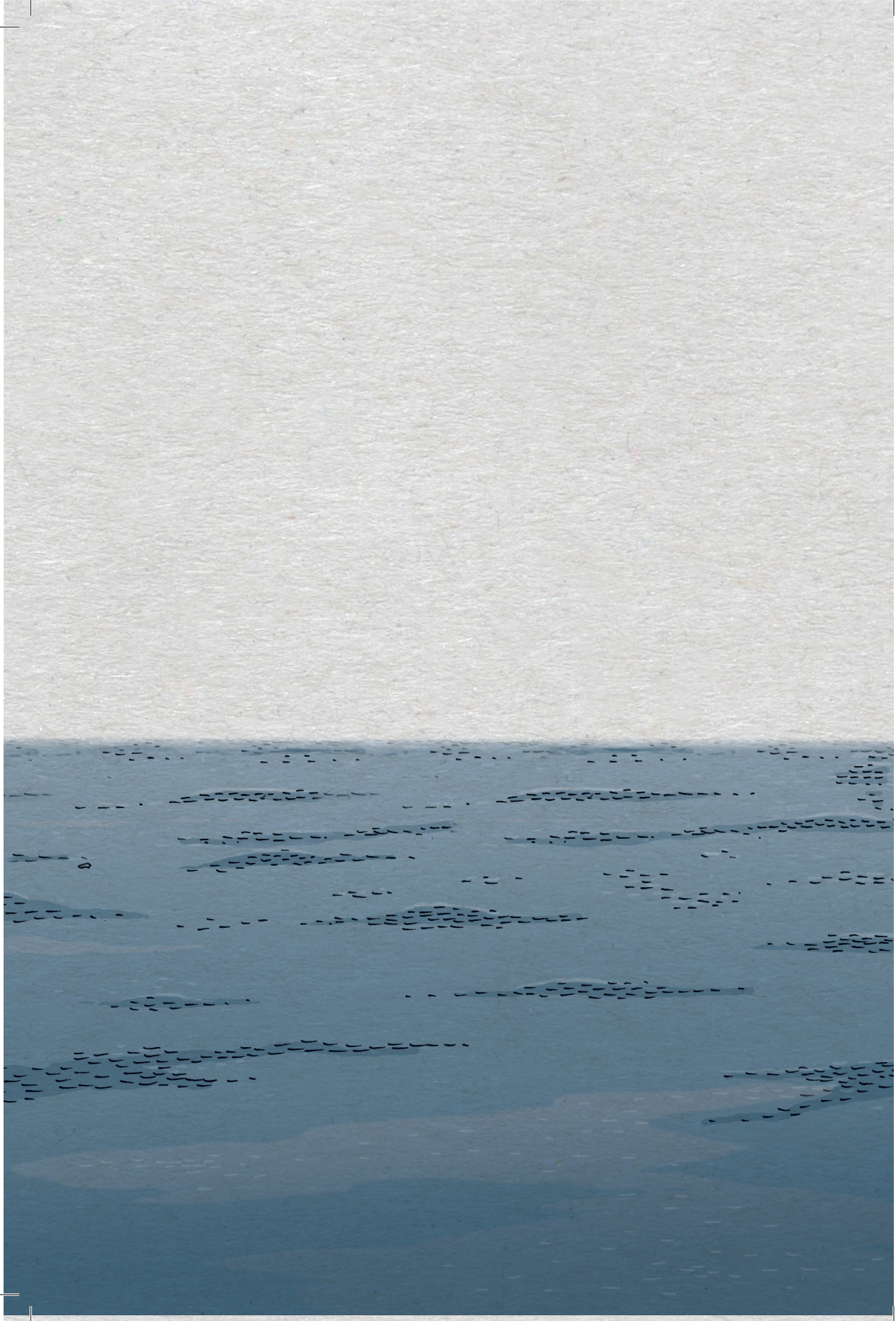
BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

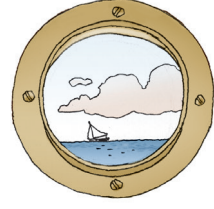
CLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

İÇİNDEKİLER

	Önsöz	7
A	Amatör Denizci <i>amateur sailor / recreational boater</i>	11
B	Bayrak <i>national flag / ensign</i>	13
C	Can Yeleği <i>life jacket</i>	15
Ç	Çapa <i>anchor</i>	17
D	Dümen <i>rudder</i>	19
E	Emniyet Kemerini / Halatı / Kordonu <i>harness / life line / kill-cord</i>	21
F	Fener <i>lighthouse</i>	23
G	Gemi / Gemiadamı <i>ship / seaman</i>	25
Ğ	Bağ <i>knot</i>	27
H	Hava Tahmini <i>weather forecast</i>	29
I	Irgat <i>windlass</i>	31
İ	İşaret Bayrakları <i>signal flags</i>	33
J	Jurnal (Seyir Defteri) <i>logbook</i>	35
K	Kürek <i>oar</i>	37
L	Lumboz <i>porthole</i>	39
M	Motorlu Tekne <i>motorboat</i>	41
N	Navigasyon (Seyir) <i>navigation</i>	43
O	Omurga <i>keel</i>	45
Ö	Ön Yelken <i>foresail</i>	47
P	Pusula / Pusula Gülü <i>compass / compass rose</i>	49
R	Rota <i>course / route</i>	51
S	Sancak / İskele <i>starboard / port</i>	53
Ş	Şamandıra <i>buoy</i>	55
T	Tekne <i>boat / vessel</i>	57
U	Usturmaça <i>fender</i>	59
Ü	Üniforma <i>uniform</i>	61
V	Vardavela <i>guardrail</i>	63
Y	Yelken / Yelkenli Tekne <i>sail / sailing boat</i>	65
Z	Zincir / Zincirlik <i>chain / chain locker</i>	67
	Çizim Kaynakçası	68
	Seyir Kitapları ve Teşekkür	69
	Dizin	70

ÖNSÖZ

Denizcilik *Alfabesi* bilinen alfabelerden değil. Bu alfabe, her yaşta deniz meraklısını denizcilikle tanıştıran, denizle ilgili hayal gücünün, bilincin ve hayallerin gelişmesine katkıda bulunup, denizcilik hakkında düşünmeye, kıyaslamaya, anlamaya yönelen bir “algı kapısı açılabilmesi” umuduyla yazıldı, çizildi. Artık biliyoruz ki “üç tarafımız denizlerle çevrili ama denize sırtımızı dönmüşüz” diye başlayan basmakalıp eleştiriler, denize/denizciliğe olan tutkuyu anlamaktan ve anlatmaktan uzaktır. Çünkü bu algı “denizle ilgili” olanla, “denizcilikle ilgili” olanın farkını hiç görmez. Oysa yeterince ilgimiz/ilişkimiz olmayan, yabancı olduğu deniz değil, denizcilik, yani genel anlamıyla “deniz-tekne-insan” ilişkisi, dar anlamıyla “tekne kullanma bilgi ve becerisi”dir.

Denizcilik Alfabesi süregelen bu sıradan yaklaşımı aşabilmek, “çocukların/gençlerin/meraklıların/heveslilerin” denizcilikle “anamlı bir ilişki kurmasına yardımcı olmak” umuduyla oluşturuldu.

*Amatör Denizci Elkitabı*¹ ve bağılı kaynaklar esas alınarak hazırlanan alfabe de madde seçimleri, harflerin elverdiği ölçüde denizciliğimizin sorun ve ihtiyaçları göz önüne alınarak yapıldı. Örneğin amatör denizci, profesyonel denizci farkını vurgulayabilmek için A maddesinde “Arma” değil, “Amatör Denizci”, G maddesinde “Gemiadamı” ve Ü maddesinde “Üniforma” yer alıyor. Ya da kişisel “önlemlere” öncelik verildiği için “C” maddesinde tehlike/kaza “olduğunda” kullanılan can salı, can simidi gibi can güvenliği araçları ele alınmadı.

Denizcilik Alfabesi’nde yer alan açıklamalar ahşap (çoğunlukla yelkenli) bir tekneye göre düzenlendi ve maddelerin sadece denizcilik dilindeki anlamları belirtildi. Açıklamaların “genel hatlarıyla” yapıldığı, her konuda özel durum ve koşulların, istisnaların olabileceği dikkate alınmalıdır.

Madde olarak yer almasa da birçok terim metin içinde veya çizimlerde kısa ve özlü bir şekilde açıklanmaya, gösterilmeye çalışıldı. Açıklamalar çoğunlukla terimlerin ilk geçtiği yerde yapıldı veya çizimlerde gösterilmeye çalışıldı, anlaşılmayan terimlerin açıklamalarını bulabilmek için DİZİN’e de başvurulabilir.

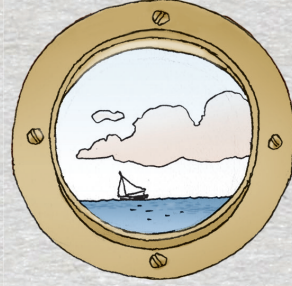
Metin içinde kapak veya isim olarak geçen kitaplar, tekne tipleri, tekne adları ve sahipleri, okunuşlarıyla verilen kelimelerin özgün halleri (ör. keç/ketch), ÇİZİM KAYNAKÇASI, SEYİR KİTAPLARI veya DİZİN’de belirtildi.

Deniziniz ve rüzgârınız özlediğiniz gibi olsun...

Sezar Atmaca

¹ *Amatör Denizci Elkitabı*, haz. Sezar Atmaca, Amatör Denizcilik Federasyonu (ADF) Yayınları, 2005; e-kitap, 2015.

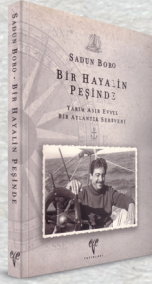
DENİZCİLİK

AL

FA

BE

Si

1952

1965-1968

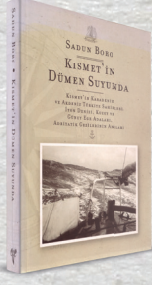
1977-1979

1986-1991

1988-1995

1989-90, 1994, 2002

1992-1997

1998-2004

2000-2003

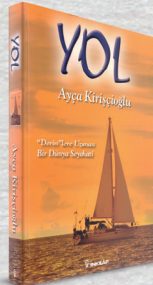
2003-2008

2004-2007

2004-2007

2004-2007

2006-2009

2007

Teknesiyle denize açılan amatör denizcilerin kitaplarından seyir yıllarına göre örnekler.

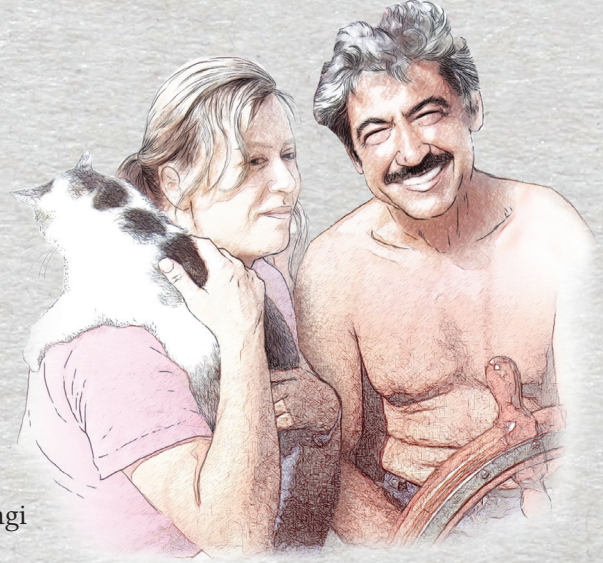
A

AMATÖR DENİZCİ

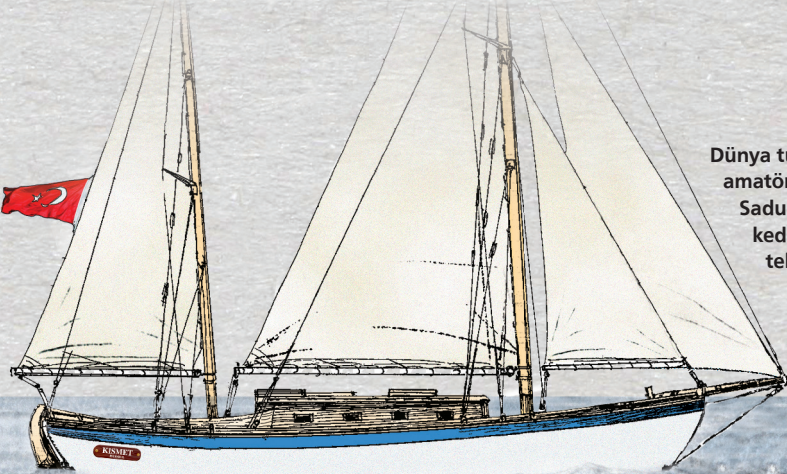
Amatör denizci; denizi, herhangi bir maddi kazanç beklentisi olmaksızın; sevgisi, hevesi, merakı, eğlencesi, sporu, hobisi için kullanan kimsedir. Amatör denizci bir deniz aracıyla (tekne) denize açılan bir denizsever olarak teknenin sahibi, yolcusu, sporcusu, kullanımı, kiralayamı olabilir.

Günümüzde denizciliğin, yani “deniz-tekne-insan” ilişkisinin bu çerçevede geliştiği, denizciliğin “yalın (saf) ve bireysel kaynağı”nın amatör-sportif denizcilik olduğu, doğru dürüst bir amatör/sportif denizcilik olmadan profesyonel denizciliğin de yeterince beslenemeyeceği/gelişemeyeceği söylenebilir.

Amatör denizcilerin sahibi olduğu tekneler “özel tekne” sınıfına girer ve özel tekneler hiçbir biçimde ticari amaçla çalıştırılmaz, gelir elde etmek amacıyla kullanılmaz.

Sadun Oda Boro

Dünya turu yapan ilk
amatör denizcilerimiz
Sadun ve Oda Boro,
kedileri Miço (üstte),
tekneleri Kismet.

Pupadan görünüş: Gurcataya çekili nezaket bayrağı, gönderde ulusal bayrak.

B

BAYRAK

Tekne, yasal olarak “bayrak taşıma” hakkı olan sayılı yerlerden (altı araçtan) birisidir. Türk bayrağı, teknede kıç tarafta ortada, ortada yer yoksa sancak (sağ) tarafta özel gönderinde (direğinde) ya da teknenin kıç taraf yapısına göre seçilecek özenli bir yerinde taşınır (bkz. s. 11, 64). Bayrağın büyüklüğü teknenin boyuyla uyumlu olmalıdır. Bayrak gün ağardığında –en geç 08.00’de– gönderine çekilir (toka edilir), günbatımında indirilir (arya edilir), seyir halindeki tekneler bayrağını gece çekili bırakabilir. Küçük tekneler ve yarışan teknelerin bayrak taşıması gerekmez. Karaya çekilmiş teknelere ise bayrak çekilmez.

Başka bir ülkenin sularına giren tekne, Q/karantina bayrağını (bkz. İŞARET BAYRAKLARI) sancak gurcatasına çeker. Tekne, eğer o ülkeyi ziyaret edecekse bunu bir limandan başlatır ve liman giriş işlemlerini tamamladıktan sonra Q bayrağını indirip, kıçındaki ulusal bayrağının yanında, sularında bulunduğu ülkenin daha küçük boyutlu bayrağını “nezaket bayrağı” olarak, yelkenli teknelerde ana direk gurcatasında (direk kolunda), motorlu teknelerde tepede ayrı bir gönderde taşır.

Tekne sahibi, üye olduğu yat/yelken kulübünün forsunu ana direk başındaki özel gönderinde, direği olmayan teknelerde ayrı bir yerde, örneğin başta taşıyabilir.

Başta kulüp forsu